

Nr 43

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 28 februari 1964 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 60, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen föreslås vissa ändringar i reglerna om energibeskattningen huvudsakligen i syfte att nå skattemässig likställighet mellan bränsle och elkraft vid industriell produktion men även i avsikt att erhålla bättre överensstämmelse i beskattningshänseende mellan bensin och andra bränslen.

För tillgodoseende av huvudsyftet föreslås regler för elkraftens vidkommande, som i praktiken innebär skattebefrielse för elektrokemiskt utnyttjad elkraft och långtgående möjligheter till skattelättnader för elektrotermiskt utnyttjad elkraft liksom för annan särskilt kostnadskrävande elkraftförbrukning inom industrin.

I övrigt innebär förslaget bl. a. befrielse från energiskatt för bränsle vid avprovning i samband med tillverkning av motorer.

De föreslagna ändringarna, som beräknas medföra ett skattebortfall av cirka 10 miljoner kronor per år, avses i princip skola träda i kraft den 1 juli 1964 men i viss utsträckning få tillämpning på förbrukning dessförinnan.

De ovannämnda *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag
till
Förordning
angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt

Härigenom förordnas, att 13 §, 24 § 2 mom. och 25 § förordningen den 31 maj 1957 om allmän energiskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Registrerad distributör åligger att debitera och till statsverket inleverera skatten. Har debiterad skatt ej erlagts, skall den registrerade distributören till statsverket likväl inleverera ett däremot svarande belopp, såvida icke annat följer av vad i 25 § tredje stycket stadgas.

Vid skattepliktig — — — — —

Registrerad distributör åligger att debitera och till statsverket inleverera skatten. Har debiterad skatt ej erlagts, skall den registrerade distributören till statsverket likväl inleverera ett däremot svarande belopp, såvida icke annat följer av vad i 25 § 2 mom. d) stadgas.

till statsverket.

24 §.

2 mom. På särskild — — — — — göras för

a) bränsle, som — — — — — än energialstring,

b) bränsle, som skattskyldig förbrukat för framställning av skattepliktigt bränsle,

b) bränsle, som skattskyldig förbrukat för framställning av *bensin* eller i förteckningen angivet skattepliktigt bränsle,

c) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning, i samband med tillverkning av motorer, för avprovning av motorer å provbädd eller å annan dylik anordning utan att transportmedel därvid framföres,

c) bränsle, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

d) bränsle, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

d) bränsle, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på

e) bränsle, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på

¹ Senaste lydelse av 24 § 2 mom. se 1961: 374.

(Nuvarande lydelse)

grund av bristande betalning från köparen,

e) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning vid industriell tillverkning, där bränslekostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden, samt

f) skatt för elektrisk kraft, som förbrukats vid framställning av skattepliktigt bränsle.

25 §.

I deklaration som avses i 23 § 2 mom. skall avdrag göras för elektrisk kraft, som

a) levererats till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål, samt

b) överförts till annat land.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag må göras för skatt för bränsle som förbrukats vid produktion av elektrisk kraft.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer tillika, huruvida och i vad mån skatt för elektrisk kraft må nedsättas på grund av bristande betalning från förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft.

(Föreslagen lydelse)

grund av bristande betalning från köparen,

f) bränsle, som skattskyldig förbrukat eller försålt för förbrukning vid industriell tillverkning, där bränslekostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden, samt

g) bränsle, som skattskyldig förbrukat vid produktion av skattepliktig elektrisk kraft.

1 mom. I deklaration som avses i 23 § 2 mom. skall avdrag göras för elektrisk kraft, som

a) levererats till kommunikationsföretag för bandrift eller därmed likartat ändamål, samt

b) överförts till annat land.

2 mom. På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag jämväl må göras för

a) elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts för förbrukning för annat ändamål än energialstring,

b) elektrisk kraft, som använts i omedelbart samband med sådan förbrukning för vilken avdrag må göras enligt a),

c) elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts för förbrukning vid framställning av bensin eller i förteckningen angivet skattepliktigt bränsle,

d) elektrisk kraft, vars försäljning förorsakat den redovisningskyldige förlust på grund av bristande betalning från förbrukare eller icke registrerad distributör av elektrisk kraft,

e) elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts för förbrukning vid industriell tillverkning, där kraftkostnaden utgör mera betydande del av tillverkningskostnaden, samt

f) skatt för bensin eller annat bränsle, som förbrukats vid produk-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tion av *skattepliktig* elektrisk kraft, i den mån motsvarande avdrag icke medgivits enligt 7 § 2 mom. c) förordningen om bensinskatt eller 24 § 2 mom. g) denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964. Avdrag enligt de nya bestämmelserna må dock ske endast såvitt avser bränsle eller elektrisk kraft, som förbrukats eller försålts efter ingången av år 1964.

Förslag

till

Förordning**angående ändrad lydelse av 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961****(nr 372) om bensinskatt**

Härigenom förordnas, att 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 §.

2 mom. På särskild — — — — — göras för

a) bensin, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp, och

b) bensin, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på grund av bristande betalning från köparen.

a) bensin, som skattskyldig återtagit annorledes än i samband med återgång av köp,

b) bensin, vars försäljning förorsakat den skattskyldige förlust på grund av bristande betalning från köparen, och

c) bensin, som förbrukats eller försålts för förbrukning vid produktion av *skattepliktig* elektrisk kraft.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964. Avdrag enligt de nya bestämmelserna må dock ske endast såvitt avser bensin, som förbrukats eller försålts efter ingången av år 1964.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 675 av herr *Mattsson m. fl.* och II: 821 av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 60 måtte besluta att 25 § förordningen den 31 maj 1957 om allmän energiskatt skall erhålla den lydelse som nedan sägs.

25 §.

1 mom. I deklaration — — — (= propositionen) — — — kraft, som

a) levererats till — — — (= propositionen) — — — likartat ändamål,

b) överförs — — — (= propositionen) — — — annat land, samt

c) av förbrukaren *alstrats medelst vedbränsle*.

2 mom. På särskild prövning — — — (= propositionen) — — — denna förordning»; samt

2) motionen II: 820 av herr *Broberg*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 60 måtte uttala att vid generering av mottryckskraft frihet från energiskatt skall gälla för den del av bränslemängden som motsvarar genererad elektrisk energi».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 675 och II: 820.

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 5—6.

Energibeskattningen av elkraft, s. 5—36.

Gällande ordning, m. m. s. 5—11.

Promemorian, s. 11—23.

Remissyttrandena, s. 23—30.

Departementschefen, s. 30—36.

Övriga frågor, s. 37—45.

Promemorian, s. 37—39.

Yttranden över promemorian, s. 39—40.

Varvsindustriföreningens framställning, s. 40.

Yttranden över varvsindustriföreningens framställning, s. 41—42.

Departementschefen, s. 42—45.

Departementschefens hemställan, s. 45.

Motionerna

I *motionerna I: 675* och *II: 821* framhålles att de i propositionen föreslagna ändringarna är väl motiverade och så avvägda att förutsättningar får anses föreligga för en rättmätig tillämpning. I sammanhanget synes emellertid ha förbisetts en omständighet, som är jämförbar med de i propositionen berörda nuvarande olägenheterna, nämligen energibeskattningen av elkraft som alstras medelst vedbränsle. Enligt motionärernas mening bör även detta spörsmål upptagas i förevarande sammanhang.

Vedbränslena har genomgående undantagits från energibeskattningen. Ett skäl för denna ordning torde ha varit att vedbränslena, då de används i en omfattning som är av betydelse ur beskattningssynpunkt, består av avfallsprodukter såsom spån, bark m. m., vilkas tillvaratagande och utnyttjande får anses angeläget från samhällsekonomisk synpunkt. I de fall vedbränsle utnyttjas för alstring av annan energi än elektrisk sådan utgår alltså ingen energiskatt. Om det vid en industriell anläggning nyttjas vedbränsle för drift av ångmaskin, vars alstrade kraft därpå mekaniskt överförs till maskiner inom anläggningen, skall således energiskatt inte erläggas. Om ångmaskinen däremot driver en generator, vars alstrande elkraft därpå utnyttjas till drift av maskiner inom anläggningen, utgår däremot energiskatt på den sålunda förbrukade elkraften. Överföringssättet — icke den primära energikällan — blir alltså avgörande för om energiskatt skall utgå eller ej. Enligt motionärernas mening måste det ifrågasättas om en sådan ordning är förenlig med energibeskattningsens syfte och konstruktion i övrigt, särskilt som de båda åsyftade överföringssätten förekommer under eljest likvärdiga betingelser, t. ex. inom trä- och sågverksindustrien. Därjämte får det från samhällsekonomisk synpunkt anses angeläget att utnyttjande av avfallsbränsle för energialstring inte hämmas av beskattning, vilket dock nu sker i åsyftade fall.

Från statsfinansiell synpunkt torde denna fråga inte kunna tillmätas någon nämnvärd betydelse, ehuru den kan vara av väsentlig vikt i de enskilda fallen. Enligt motionärernas mening bör därför en ändring genomföras i energiskatteförordningen, så att egenförbrukad elkraft alstrad genom nyttjande av vedbränsle ej belägges med energiskatt. Detta synes lämpligast kunna ske genom ett tillägg i förordningens 25 §.

Motionären i *motionen II: 820* framhåller att det vid industrier som har stort behov av ånga för uppvärmningsändamål och som dessutom förbrukar elektrisk kraft är vanligt att generera kraft i mottrycksturbiner. Särskilt vid cellulosafabriker och pappersbruk, där man normalt har ett stort värmebehov, förekommer sådana mottrycksturbiner. Vid dessa anläggningar produceras ånga under högt tryck i en värmecentral. Ångan får därefter först passera turbinen, där trycket avsevärt sänkes varefter ångan används i värmekrävande processer som exempelvis torkning och kokning. Produktionen

av mottrycks kraft torde variera men har tidvis varit förhållandevis stor. På grund av den tolkning av gällande lagstiftning som tillämpas torde i vissa fall såväl den bränslemängd som används för ånggenereringen som den kraft som framställs i turbinen ha beskattats. Enligt den i proposition nr 60 föreslagna lagstiftningen (24 § g) skall skatt icke utgå för bränsle, som skattskyldig förbrukat vid produktion av skattepliktig elektrisk kraft. Det förhållandet att bränslemängden här används för generering av ånga, som i sin tur används för både generering av elektrisk kraft och processvärme, synes icke böra föranleda undantag från ovanstående bestämmelse, utan skattefrihet bör gälla för den del av bränslet som motsvarar den genererade elektriska kraften. För att i denna fråga undvika tolkningssvårigheter bör enligt motionärens mening riksdagen vid behandlingen av proposition nr 60 uttala att frihet från energiskatt skall vid generering av mottrycks kraft gälla för den del av bränslemängden som motsvarar genererad elektrisk energi.

Utskottet

I den föreliggande propositionen nr 60 föreslås vissa ändringar i förordningarna om allmän energiskatt och om bensinskatt i syfte att nå skattemässig likställighet mellan bränsle och elkraft vid industriell produktion ävensom bättre överensstämmelse i beskattningshänseende mellan bensin och andra bränslen. Vidare föreslås befrielse från energiskatt för bränsle vid viss avprovning av motorer. De föreslagna ändringarna skulle för den därav berörda industrin medföra en skattelättnad på omkring 10 milj. kronor per år.

Enligt nu gällande beskattningsregler kan förbrukning av bränslen för annat industriellt ändamål än energialstring alltid befrias från energiskatt, och om bränslekostnaderna utgör en mera betydande del av tillverkningskostnaden kan skatten nedsättas eller avlyftas genom deklara-tionsavdrag, som beskattningsmyndigheten äger medgiva. Motsvarande avdragsmöjligheter saknas emellertid för elkraft. Även om väsentlig nedsättning av skatten ägt rum för s. k. processkraft kvarstår vissa olikheter mellan bränslen och elkraft. Utskottet delar departementschefens uppfattning att det är angeläget att inom den nuvarande energibeskattningsens ram i görligaste mån åstadkomma likställighet mellan bränslen och elkraft för att förhindra en snedvridning av konkurrensförhållandena. Såsom framhålles i propositionen kan energibeskattningen komma att påverkas av de överväganden som pågår inom allmänna skatteberedningen, varför några längre gående ändringar i denna beskattning inte nu bör komma i fråga. Utskottet finner därför inte anledning att tillstyrka några av de önskemål rörande åtgärder, utöver de nyss föreslagna, som framkommit vid remissbehandlingen av den till grund för propositionen liggande promemorian. Med hänsyn till att de före-

slagna skattelättnaderna får anses vara betydelsefulla för därav berörda områden, synes de böra genomföras utan att skatteberedningens ställningstagande avvaktas. Utskottet vill i detta sammanhang uttala, att — enär det ankommer på särskild prövning av kontrollstyrelsen att avgöra i vilken omfattning den utvidgade avdragsrätten skall få tillämpas — det är av synnerlig vikt att önskemålen om skattemässig likställighet beaktas vid den praktiska tillämpningen.

Även vad gäller den föreslagna skattefriheten vid avprovning i samband med tillverkning av motorer finner utskottet de skäl härför som redovisas i propositionen bärande. Inskränkningen i den härvid föreslagna avdragsrätten till att endast gälla vid tillverkning av motorer synes med hänsyn till eljest uppkommande kontrollsvårigheter böra godtagas.

Beträffande den föreslagna rätten till avdrag för bensin som förbrukats eller försålts för förbrukning vid produktion av skattepliktig elektrisk kraft får utskottet anföra att någon principiell skillnad i beskattningshänseende mellan bensin och andra bränslen icke synes vara motiverad vid den industriella produktionen.

Ej heller mot vad departementschefen i övrigt föreslagit eller uttalat har utskottet något att erinra.

I de likalydande motionerna I: 675 och II: 821 hemställs om lagstiftning i syfte att från energibeskattningen undantaga elkraft som alstras medelst vedbränsle. Som grund för sitt yrkande framhåller motionärerna bl. a., att energiskatt inte utgår om vedbränsle användes för drift av ångmaskin, vars kraft mekaniskt utnyttjas inom en industrianläggning, medan skatt däremot utgår i det fall ångmaskinen driver en generator, vars elkraft utnyttjas på motsvarande sätt. Det är vidare enligt motionärernas mening angeläget att avfallsbränsle kan utnyttjas för energialstring utan att hämmas av beskattning.

Användningen av elkraft som alstras medelst vedbränsle äger huvudsakligen rum vid vissa sågverk, där det torde vara angeläget att avfallsprodukter såsom bark och sågspån förbrännes med hänsyn till bl. a. de renhållningsproblem som kan uppstå vid sådan verksamhet. På grund av kostnads-skäl kan vedbränsle inte komma i fråga såsom värmekälla vid industriell verksamhet annat än som avfallsprodukt. Utskottet delar motionärernas mening att utnyttjandet av avfallsprodukter vid sågverken inte bör motverkas av beskattningen. Däremot kan utskottet inte biträda det i motionerna framlagda författningsförslaget, som skulle medföra vissa tolknings- och kontrollsvårigheter. De skäl som åberopas i motionerna synes dock utskottet vara av sådan art att kontrollstyrelsen med stöd därav enligt 16 § 1 mom. 2 stycket energiskatteförordningen äger att väsentligt nedsätta beskattningsvärdet för sålunda producerad kraft inom sågverksindustrin. Nedsättningen, som kan göras med verkan från samma tidpunkt som föreslagits för de i

propositionen förordade nedsättningarna, synes dock böra begränsas till sådant vedbränsle som framkommit som avfallsprodukt i den elkraftsproducerande förbrukarens verksamhet. Det torde vara möjligt att nedsätta beskattningsvärdet till åtminstone 0,5 öre, motsvarande 0,05 öre i skatt per kilowattimme. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionerna I: 675 och II: 821.

I motionen II: 820 hemställs att riksdagen måtte uttala att vid generering av s. k. mottryckskraft frihet från energiskatt skall gälla för den del av bränslemängden som motsvarar genererad elektrisk kraft.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att det ankommer på kontrollstyrelsens prövning att avgöra huruvida och i vad mån avdrag må göras för skatt för bränsle, som förbrukas vid produktion av elektrisk kraft. Anvisningar om avdrag för bränsle vid framställning av s. k. mottryckskraft utfärdades av kontrollstyrelsen redan 1957 och har därefter tillämpats utan erinringar från industrihåll. Till grund för dessa anvisningar ligger ett uttalande från den vid kontrollstyrelsens sida stående energiskattenämnden, i vilken industrin är företrädd då frågor som berör dess verksamhet behandlas. Det finns under sådana förhållanden enligt utskottets mening inte anledning anta att de i propositionen föreslagna författningsändringarna, som uteslutande avser skattelättnader och som på ifrågavarande område ej innebär någon saklig ändring, skulle komma att medföra några för industrins del ogynnsammare avdragsregler än som hittills gällt för bränsle som användes för framställning av mottryckskraft. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat yrkandet i motionen II: 820.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte med bifall till förevarande proposition nr 60 antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning angående ändring i förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt; samt

2) förordning angående ändrad lydelse av 7 § 2 mom. förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;

B) att de likalydande motionerna I: 675 av herr Mattsson m. fl. och II: 821 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. samt motionen II: 820 av herr Broberg måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 21 april 1964

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herr John Ericsson, fröken Ranmark, herrar Stefanson*, Oscar Carlsson*, Wårnberg, Gösta Jacobsson, Billman, Paul Jansson, Ottosson och Mattsson*; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Kärrlander*, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, Darlin, Eriksson i Bäckmora*, Forsberg*, von Sydow*, Carlstein och Broberg.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.